

Irena Zouko Dinković
Filozofski fakultet, Zagreb
izouko@ffzg.hr

Egzistencijalni glagoli u hrvatskome

U postojećoj jezikoslovnoj literaturi o slavenskim jezicima gotovo i nema radova o egzistencijalnim predikatima u hrvatskome jeziku. Stoga se u ovom radu na primjerima iz hrvatskoga ispituju neke postojeće tvrdnje o egzistencijalnosti i najčešćim egzistencijalnim glagolima *imati* i *biti* te niječnom glagolu *nemati*. Poblize se analizira značenje koje rečenice s navedenim glagolima zadobivaju s obzirom na različito padežno kodiranje njihovih argumenata, ograničenja u redu riječi koja nastaju pod utjecajem obavijesnog ustrojstva rečenica s egzistencijalnim predikatima te ponašanje egzistencijalnih glagola u niječnim rečenicama.

1. Uvod

Egzistencijalni glagoli čest su predmet mnogih radova s područja slavistike, no uglavnom kao dio šire rasprave o niječnosti, odnosno o pojavi poznatoj kao niječni genitiv ili slavenski genitiv¹. K tomu, velik se broj radova slavističkoga predznaka bavi prije svega ruskim jezikom (v. primjerice Chvany, 1975; Babby, 1980, 2000; Padučeva, 1992; Arutjunova, 1997; Pereltsvaig, 1997; Borschev i Partee, 1998, 2002; Brown, 1999; i dr.). Radova o ovoj pojavnosti u ostalim slavenskim jezicima ima nešto manje, a ni hrvatska jezikoslovna literatura nije opsežna u vezi s tim pitanjem jer se egzistencijalni glagoli uglavnom šturo spominju u gramatikama kao nezaobilazni u okviru tumačenja značenja pojedinih padeža ili različitih uporaba glagola *biti* ili *nemati*. Isto je i s radovima čija osnovna tema nisu egzistencijalni glagoli, već s njima blisko povezane pojavnosti, primjerice (ne)brojivost u hrvatskome (Peti, 2004), odnos teme i reme u obavijesnoj strukturi (Silić, 1984), strukturni i nestrukturni padeži u hrvatsko-

1 Niječni ili slavenski genitiv svojstven je slavenskim jezicima te se pojavljuje u niječnim rečenicama umjesto akuzativa u službi izravnog objekta, npr. riječ *kruha* u primjeru *U kući nema kruha*.

me (Mihaljević, 2010) i sl. Stoga je cilj ovog rada ispitati upravo egzistencijalne glagole i rečenice te njihova obilježja i posebnosti u hrvatskome, no prije svega potrebno je prvo odrediti se prema pojmu egzistencijalnosti, odnosno egzistencijalnih glagola. Sama definicija egzistencijalnosti kod nekih je autora (npr. Mrazek, 1990) prilično široka i obuhvaća ne samo apsolutnu (*Ima li pravde?*) i relativnu egzistencijalnost (*Na stolu ima kolača.*)² već i značenje mjesta (*Ivan je bio na predavanju.*) i atmosfere pojavnosti (*Jesen je.*). Drugi autori (npr. Clark, 1978; Babby, 1980; Freeze, 1992) imaju nešto uže poimanje egzistencijalnosti pa razgraničavaju egzistencijalne rečenice, koje govore o (ne)postojanju nekoga ili nečega, od lokacijskih rečenica, koje izražavaju isključivo činjenicu da se nešto nalazi na nekome mjestu. Unutar egzistencijalnog značenja dalje se razlikuje apsolutna egzistencijalnost i konkretna egzistencijalnost, a potonja se, zbog vezivanja postojanja za neko mjesto, izražava lokacijsko–egzistencijalnim rečenicama. U ovom se radu priklanjamo užoj definiciji egzistencijalnosti.

Najopćenitiju definiciju egzistencijalnih glagola u hrvatskome nalazimo kod Silića i Pranjčkovića (2005: 317), koji navode da su to glagoli

'... koji znače postojanje (...) Dopuna kojom se označuje ono što jest ili ono što nije, odnosno ono čega ima ili ono čega nema dolazi u takvim rečenicama u genitivu...'

Barić i dr. (2003: 222) egzistencijalne glagole, tj. glagole postojanja značenjski suprotstavljaju procesualnim glagolima, no kao primjere egzistencijalnih glagola navode glagole *učiteljevati*, *pojavit* i *pojavljivati se*, koje, priklanjajući se užem tumačenju egzistencijalnosti (usp. Clark, 1978), ne smatramo glagolima postojanja: prvi označava radnju, odnosno obavljanje nekog posla ili dužnosti, dok su preostala dva lokacijski, ali ne i egzistencijalni. Pranjčković (2009) egzistencijalne glagole navodi u sklopu glagola stanja poput *živjeti*, *nalaziti se*, *prebivati* i sl., ali ih ne odvaja u zasebnu potkategoriju iako oni to zbog svojega specifičnog morfosintaktičkog ponašanja svakako zaslužuju. Valja napomenuti da temeljno značenje najčešćih glagola koji se u hrvatskome koriste za izricanje postojanja – *biti*³, *imati* i *nemati* – nije egzistencijalno te bi stoga najtočnija definicija tih glagola bila da su to glagoli koji dobivaju egzistencijalno značenje u određenim konstrukcijama. Zato je prikladnije govoriti o egzistencijalnim konstrukcijama ili predikatima⁴ nego o egzistencijalnim glagolima kao takvima. Samu razliku između egzistencijalnih i ne – egzistencijalnih predikata Croft (1991: 18) objašnjava ovako:

- 2 Apsolutna je egzistencijalnost svezremenska, dok je relativna vezana uz određenu situaciju.
- 3 Iako bi se moglo pomisliti da je glagol *biti* egzistencijalni glagol *par excellence*, njegova je uporaba u tom značenju rjeđa i ograničena; on je prije svega pomoćni glagol.
- 4 U stranoj lingvističkoj literaturi govori se o predikatima zato što predikat podrazumijeva glagol i njegove obavezne dopune, no u hrvatskoj se jezičnoj tradiciji predikatom uglavnom smatra samo glavni glagol u rečenici pa je stoga bolje govoriti o egzistencijalnim konstrukcijama ili rečenicama.

'Unlike prototypical verbal predicates, existence is not an action or process; it is a state. Unlike other stative predicates, it does not express a property of a person or thing, in the sense of 'property' used in logic; it indicates the presence or absence of the object itself. In logic, this distinction is expressed by using a quantifier instead of one-place predicate for existence. In the pragmatics of discourse, the existential predicate serves the pure function of introducing a referent onto the scene (or removing it, in the case of negative existentials).'

Mišljenja smo da su egzistencijalne konstrukcije u hrvatskome nedovoljno dobro opisane pa stoga u ovom radu nastojimo dati detaljniji prikaz takvih konstrukcija u hrvatskome jeziku, ne samo u niječnim rečenicama već i u potvrdnima, te pružiti širu sliku o značenjskim odnosima između glagola i njegovih dopuna, kao i o različitim komunikacijskim funkcijama koje takve rečenice mogu imati.

2. Glagoli s egzistencijalnim značenjem u hrvatskome

Broj glagola koji se mogu pojaviti u egzistencijalnim konstrukcijama različit je od jezika do jezika, no ni u jednome nije velik. U hrvatskome on obuhvaća desetak glagola (ubrojimo li među njih i glagole percepcije). Nijedna ih gramatika ne navodi iscrpno sve pa smo nabrojanjem u više izvora (Barić i dr. 2003; Katičić, 2002; Silić i Pranjeković, 2005) došli do ovih glagola:

(1) a. <i>biti</i>	<i>U stanu nije bilo namještaja.</i>
b. <i>imati</i>	<i>Na skupu ima zanimljivih tema.</i>
c. <i>nemati</i>	<i>Na stolu nema hrane.</i>
d. <i>nedostajati</i>	<i>U toj vezi nedostaje ljubavi.</i>
e. <i>(uz)manjkati</i>	<i>U kući je uzmanjkalo kruha.</i>
f. <i>nalaziti/naći</i>	<i>Na otoku ne nalazimo drugih biljaka.</i>
g. <i>postojati</i>	<i>Kod njega ne postoji samilost.</i>

Zanimljivo je da se dopune glagola *postojati* uvijek pojavljuju u nominativu, čak i u egzistencijalnim rečenicama. Iako uporaba toga glagola s dopunom u genitivu ne zvuči posve neprihvatljivo u rečenicama poput (1.g) – *Kod njega ne postoji samilosti* – u pretraženim korpusima hrvatskoga jezika, *Hrvatskome nacionalnom korpusu* i *Hrvatskoj jezičnoj riznici*, nije pronađen niti jedan primjer s genitivom. U takvim se rečenicama umjesto glagola *postojati* koriste glagoli *imati*, *biti* ili *nemati*. S druge strane, u rečenicama u kojima značenje glagola *postojati* nije posve egzistencijalno, već se približava značenju glagola *živjeti* ili *prebivati*, genitiv zvuči posve neprihvatljivo (npr. **Na otoku nije postojalo te životinjske vrste*).

Glagoli percepcije poput *osjećati*, *čuti*, *vidjeti* itd. također mogu imati dopune u genitivu, no upitno je radi li se u tom slučaju doista o egzistencijalnim konstrukcijama. Naime, svakoj od rečenica u primjeru (2) značenje je različito,

a samo se rečenica (2.d) može protumačiti kao egzistencijalna, dok njezin potvrdni parnjak nema egzistencijalno, već dijelno (partitivno) značenje:

- (2) a. *Vani se osjećao mraz.* (činjenica)
 b. *Vani se nije osjećao mraz.* (= mraza je bilo, ali se nije osjećao)
 c. *Vani se osjećalo mraza.* (= nešto mraza)
 d. *Vani se nije osjećalo mraza.* (= mraza nije bilo)

S druge strane, rečenica (3.d) uopće nema potvrdnog parnjaka, a iako se smatra egzistencijalnom, zapravo ne govori toliko o nepostojanju glasa koliko o tome da se nije slušno percipirao. Dokaz tomu je što glagol *čuti* u primjeru (3.d) teško možemo zamijeniti nekim drugim egzistencijalnim glagolom, primjerice glagolom *biti* (3.d’):

- (3) a. *Čuo se glas.*
 b. *Nije se čuo ni glas.*
 c. **Čulo se glasa.*
 d. *Nije se čulo ni glasa.*
 d.’ *?Nije bilo ni glasa.*

Stoga takve rečenice nismo skloni smatrati egzistencijalnim rečenicama.

2.1. Glagoli *imati*, *nemati* i *biti*

Najčešći su glagoli u egzistencijalnim konstrukcijama u hrvatskome glagoli *imati*, *nemati* i *biti* pa ćemo se, zbog ograničenog opsega rada, baviti samo tim trima glagolima. Valja reći da je tvorba glagola dodavanjem niječne čestice *ne* na potvrdni glagol u hrvatskome potpuno neproduktivna te je glagol *nemati* jedina niječna glagolska složenica koja postoji kao parnjak potvrdnomu obliku. Osim glagola *nemati* mogli bismo kao niječnu glagolsku složenicu navesti još jedino glagol *nedostajati* kao suprotnost glagolu *dostajati*, no kod toga glagola došlo je i do pomaka u značenju pa osim značenja ‘ne biti dovoljan’, koje je prisutno u primjeru (1.d), glagol *nedostajati* prema Anićevu (1991: 378) rječniku znači i ‘ne biti na mjestu, ne biti ondje gdje se očekuje’ (npr. *Nedostaje mu gumb na kaputu*) te ‘svojim neprisustvom uzrokovati tjelesnu ili duševnu tegobu’ (npr. *Jako mi nedostaješ*). Potonja dva značenja nisu proizašla iz značenja glagola *dostajati*, a valja istaknuti i da se značenje primjera (1.d) može dvojako tumačiti: a) u toj vezi ima nešto ljubavi, ali ne dovoljno; i b) u toj vezi uopće nema ljubavi. U oba slučaja glagol *nedostajati* zamjenjiv je glagolom *manjkati*.

U *Hrvatskome nacionalnom korpusu* najbrojniji je prezentski oblik trećega lica jednine glagola *nemati* s čak 58 996 pojavnica. Razlog je tomu što se oblik *nema*, osim za izražavanje neposjedovanja (4.a), rabi i kao niječni egzistencijalni glagol, odnosno kao bezlični oblik koji izražava nepostojanje ili neprisutnost nekoga ili nekoga (4.b):

- (4) a. *On nema ni obitelji ni prijatelja.*
 b. *Svi su mediji u Buenos Airesu popratili izložbu, a nema ni jednog teksta u čijem naslovu već nije spomenuta Hrvatska.*

U hrvatskome se razlika između egzistencijalnoga i ne – egzistencijalnoga značenja glagola *nema* očituje i u tome što se perfekt toga glagola s egzistencijalnim značenjem tvori s glagolom *biti*, dok se perfekt s ne – egzistencijalnim značenjem tvori od glagola *imati*:

- (5) a. *On nije imao ni obitelji ni prijatelja.*
b. *Svi su mediji u Buenos Airesu popratili izložbu, a nije bilo ni jednog teksta u čijem naslovu već nije spomenuta Hrvatska.*

Proučavanjem sinkronijske tipologije obilježivača rečenične negacije, koje naziva glagolskim negatorima (engl. *verbal negators*), Croft (1991) nastoji rekonstruirati dijakronijske procese kojima su oni nastali te iznosi postavku da su nepravilni niječni oblici egzistencijalnih predikata povijesno izvor glagolskih negatora. On navodi tri sinkronijska tipa kojima jezici mogu pripadati s obzirom na tipologiju glagolskih negatora i niječnih egzistencijalnih oblika: tip A, u kojem se egzistencijalni predikati niječu istim negatorom kao i ostali predikati, tip B, u kojem postoji posebni niječni egzistencijalni predikat različit od glagolskoga negatora te tip C, koji ima poseban niječni egzistencijalni predikat identičan glagolskomu negatoru. Unutar samih tipova nema sinkronijske varijabilnosti, no ona se tijekom razvoja pojavljuje na prijelazu jednoga tipa u drugi:

'We hypothesize (...) a negative–existential cycle, in which a special negative existential form arises (A > B), comes to be used as a verbal negator (B > C), and then is supplemented by the positive existential predicate in its existential function, restoring a 'regular' negative + existential construction (C > A).' (Croft, 1991: 6)

Croft (1991) tvrdi da se tip B razvio iz tipa A, odnosno da je s vremenom došlo do kontrakcije glagolskoga negatora i potvrdnog egzistencijalnog oblika, čime je nastao poseban niječni egzistencijalni oblik. Tip B vrlo je čest među jezicima i relativno stabilan, a stanje u hrvatskome jeziku uvelike se uklapa u Croftovu postavku: konstrukcije s glagolskim negatorom i potvrdnim egzistencijalnim glagolom (*ne ima*) danas se smatraju starinskima i gotovo ih i nema u suvremenome jeziku (v. Zovko Dinković, 2007: 198–199), a umjesto njih rabi se oblik *nema*, koji je nastao kontrakcijom niječne čestice *ne* i potvrdnog oblika glagola *imati*. Ipak, valja *imati* na umu da se Croftova (1991) postavka temelji na primjerima iz raznih jezika koji sadrže isključivo egzistencijalne glagole – *biti/ne biti*, odnosno *imati/nemati*. Treba istaknuti i da hrvatski ima poseban oblik potvrdnoga i niječnog egzistencijalnog predikata samo u prezentu i da taj oblik pokazuje svojstva tipična za takve predikate, a to je morfosintaktička različitost (odudaranje) od ne – egzistencijalnih predikata, koja se očituje u tome što se kao egzistencijalni oblici u prezentu koriste različni oblici glagola *imati* i *nemati* (morfološki identični prezentskim oblicima trećega lica jednine, ali bez sročnosti sa subjektom). U tome smislu, hrvatski pripada tipu B. No egzistencijalni predikati u perfektu ili futuru, osim što se izražavaju glagolom *biti*, a ne *imati*, još uvijek pripadaju tipu A, odnosno niječu se istim negatorom kao i ostali predikati:

- (6) a. *U kutiji je bilo čokolade.*
a'. *U kutiji nije bilo čokolade.*

Isto je i s ostalima, manje čestim, glagolima koji se smatraju egzistencijalnim ili mogu imati egzistencijalno značenje poput *nedostajati* i *uzmanjkati*, koje navode Silić i Pranjković (2005):

- (7) a. *U škrinjici nedostaje/je nedostajalo novca.*
a'. *U škrinjici ne nedostaje/nije nedostajalo novca.*

Stoga je točnije tvrditi da hrvatski ne pripada potpuno tipu B, već prijelaznomu tipu A ~ B, koji pokazuje sinkronijsku varijabilnost.

Važno je istaknuti da je glagol *biti* moguće rabiti kao egzistencijalni i u prezentu, primjerice u rečenici poput

- (8) *U njega je krasnih slika.*

Takve su rečenice u određenim regiolektima stilski obilježene kao arhaične, dok se u drugima pojavljuju u svakodnevnoj uporabi. S druge strane, upravo takve rečenice zorno pokazuju da su egzistencijalne konstrukcije različite, a ako postoji sročnost s dopunom u množini, tada se značenje rečenice mijenja pa tako primjer

- (9) *U njega su krasne slike.*

govori isključivo o tome kakve su slike, a ne utvrđuje njihovo postojanje ili nepostojanje. Dokaz tomu je i činjenica da rečenica

- (10) *Njegove su slike krasne.*

može biti parafraza primjera (9), ali ne i primjera (8). Ipak, postoji i bitno značenjsko ograničenje: prostorna oznaka mora izražavati živog posjednika (npr. *u nas*, *u Hrvata* i sl.). No tumačimo li značenje te fraze kao posvojno, rečenica više nije egzistencijalna, već izražava posvojnost s dopunom u dijelnom (partitivnom) genitivu koji može biti zamijenjen akuzativom:

- (11) *On ima krasnih slika. / On ima krasne slike.*

Egzistencijalno značenje postiže se samo ako izraz *u njega* tumačimo kao oznaku nečijega fizičkog prostora:

- (12) *U njega je krasnih slika.* (= u njegovoj kući, stanu, uredu i sl.)

To dokazuje da je oznaka prostora neizostavni dio egzistencijalnih konstrukcija, o čemu se поближе govori u sljedećem dijelu ovog rada.

3. Morfosintaktička i značenjska obilježja egzistencijalnih konstrukcija

Uporaba glagola *imati* kao egzistencijalnoga razvila se iz njegova temeljnog značenja posjedovanja u prijelaznim konstrukcijama, što se sintaktički očituje u drukčijem padežnom označavanju:

'Slavic languages have transitive possession verbs which historically developed from an Indo-European root reconstructed with the meaning 'take' (...) *Imati* 'have' expresses possession in a construction in which the possessor NP is in the nominative and the possessee in the accusative, but this verb is also found in an existential construction, i.e. a construction expressing presence of an entity at a given location. In the existential use of the transitive possession verb *imati*, the possessee reanalyzed as the figure in a spatial configuration has undergone a change in its case marking properties resulting in the possibility of nominative marking. This change, which probably started with the re-analysis of accusative forms homonymous with the nominative, reinforces the distinction between the existential construction and the transitive possessive construction from which it developed. (...) Note however that, in spite of its possibility of nominative marking, the NP representing the figure in the existential construction with *imati* cannot be analyzed as an inverted subject in a more or less canonical intransitive construction, since in the plural, the genitive must be used in conditions in which intransitive subjects (even in postverbal position) are normally in the nominative, and the verb does not show plural agreement.' (Creissels, 2010: 5–6)

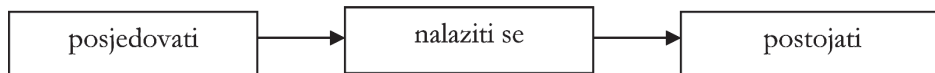
Tu razliku Creissels (2010) oslikava ovim primjerima (njegovi primjeri (9.b i c) te (10.a i b)):

- (13) a. *Ima jedna krčma u planini.* (= egzistencijalno)
 b. *Ima jednu krčmu u planini.* (= posjedovanje)
- (14) a. *Ima lijepa djevojka u ovoj kući.* (= egzistencijalno, dopuna u jednini)
 b. *Ima lijepih djevojaka u ovom selu.* (= egzistencijalno, dopuna u množini)

Smatramo da, iako je Creisselsova postavka načelno točna, navedeni primjeri više dokazuju ono što autor nije izrekao, a to je činjenica da se razlika između egzistencijalnosti i ne – egzistencijalnosti ne nalazi samo u opreci nominativ – genitiv (ili akuzativ – nominativ – genitiv). Naime, značenje primjera (13.a) nije posve egzistencijalno, već bliže izražavanju mjesta, tj. samo činjenice da je nešto smješteno na nekome mjestu pa bi se u tom smislu glagol *imati* u tom primjeru vrlo lako dao zamijeniti glagolom *nalaziti se* bez bitne promjene u značenju, ali uz promjenu reda riječi (**Nalazi se jedna krčma u planini* naspram *U planini se nalazi jedna krčma*). Ako ga pak zamijenimo glagolom *postojati*, red riječi ostaje isti – *Postoji jedna krčma u planini*. Primjer (14.a) zapravo je isti kao i primjer (13.a), a bitno je napomenuti da se u tim rečenicama radi o točno određenoj krčmi i o točno određenoj djevojci, dok u primjeru (14.b), u kojem je upotrijebljen genitiv, te određenosti nema.

Glagoli *imati* i *nemati* mogu imati tri značenja, od kojih je izražavanje posjedovanja u prijelaznim konstrukcijama temeljno značenje, dok su se pre-

ostala dva razvila iz značenja posjedovanja. Pritom je značenje postojanja egzistencijalno u pravom smislu riječi, dok je značenje 'nalaziti se' neka vrsta prijelaznog značenja od posjedovanja prema egzistencijalnosti. Štoviše, u nekim je slučajevima vrlo teško odrediti radi li se o značenju 'nalaziti se' ili 'postojati' pa možemo zaključiti da se ona u jednom manjem dijelu preklapaju, kao primjerice u rečenici (15.c)

(15)a. <i>Janko uvijek ima dobre ideje.</i>	posjedovanje
b. <i>Janko uvijek ima dobrih ideja.</i>	posjedovanje/partitivno
c. <i>U tome mjestu ima dobra škola.</i>	nalazi se/postoji
d. <i>U tome mjestu još ima dobrih ljudi.</i>	postoji

Na primjerima iz *Hrvatskoga nacionalnog korpusa* vidljivo je da se genitiv ne pojavljuje samo uz egzistencijalno značenje glagola *nemati*, već i uz glagol *ima*, no tada ima većinom partitivno značenje:

- (16) a. *Osim toga tu ima i starog kineskog porculana, francuskog stakla, mađarske keramike...*

Dopuna glagola *ima* u egzistencijalnom značenju najčešće je u genitivu, ali iz primjera koji slijede vidljivo je da može biti i u nominativu, dok se s tim glagolom u ne – egzistencijalnome značenju dopuna može pojaviti ili u akuzativu (što je češće i uobičajenije), ili u genitivu:

- (17) a. *Osim vrhunske spomeničke baštine Pula ima iznimno atraktivne stjenovite i pješčane plaže...*

a'. *Osim vrhunske spomeničke baštine Pula ima iznimno atraktivnih stjenovitih i pješčanih plaža...*

Na sljedećim primjerima promotrit ćemo ponašanje rečenica s glagolima *imati* i *nemati* u prezentu (18) te odgovarajućim rečenicama u perfektu, u kojima se koristi glagol *biti* (19). Tim je glagolima pridodana dopuna najprije u nominativu ((18.a, a', c i c') te (19.a, a', c i c')), a zatim u genitivu ((18.b, b', d i d') te (19.b, b', d i d')), i to prvo u redu riječi koji se smatra prototipnim, odnosno neobilježnim za egzistencijalne konstrukcije – oznaka mjesta – glagol – dopuna (svi primjeri bez oznake ') – a zatim u obilježenom redu riječi u kojem se dopuna nalazi na početku rečenice (svi primjeri s oznakom '). Dopuna je u svim primjerima u jednini.

- (18) a. *U tome mjestu ima dječji vrtić.*
 a'. *Dječji vrtić ima u tome mjestu.* (ali ne i u susjednome)
 b. *?U tome mjestu ima dječjeg vrtića.*
 b'. *?Dječjeg vrtića ima u tome mjestu.* (ali ne i u susjednome)

- c. *U tome mjestu nema dječji vrtić.*
 c.' *Dječji vrtić nema u tome mjestu.* (ali ima u susjednome)
 d. *U tome mjestu nema dječjeg vrtića.*
 d.' *Dječjeg vrtića nema u tome mjestu.* (ali ima u susjednome)
- (19) a. *U tome mjestu bio je dječji vrtić.*
 a.' *Dječji vrtić bio je u tome mjestu.* (ali ne i u susjednome)
 b. *?U tome mjestu bilo je dječjeg vrtića.*
 b.' *?Dječjeg vrtića bilo je u tome mjestu.* (ali ne i u susjednome)
- c. *U tome mjestu nije bio dječji vrtić.*
 c'. *Dječji vrtić nije bio u tome mjestu.* (ali jest u susjednome)
 d. *U tome mjestu nije bilo dječjeg vrtića.*
 d'. *Dječjeg vrtića nije bilo u tome mjestu.* (ali jest u susjednome)

Naime, prototipni, odnosno semantički neobilježeni red riječi u hrvatskome jest SPO (subjekt–predikat–objekt), tj. SVO (subject–verb–object) ako koristimo najčešću oznaku u lingvističkoj literaturi. To je red riječi tipičan za mnoge indoeuropske jezike, a Silić (1984) naziva ga još i osnovnim (neaktualiziranim, kontekstualno neuključenim) semantičko–gramatičkim redom riječi. Mnogi autori smatraju da u egzistencijalnim rečenicama i imenički izraz i glagol pripadaju remi, dok se na mjestu teme nalazi oznaka mjesta (usp. Clark, 1978; Babby, 1980; Ziv, 1982; Arutjunova, 1997; i dr.) te da se stoga egzistencijalne rečenice od lokacijskih razlikuju po tome što je tipičan red riječi u egzistencijalnim rečenicama Lok–V–NP, a u lokacijskima NP–V–Lok. Red riječi u egzistencijalnim rečenicama povezan je i s tumačenjem nekog imeničkog izraza kao određenog ili neodređenog. Osnovno je načelo da se na početnome mjestu u rečenici nalazi određen imenički izraz, odnosno tema, a na završnome neodređeni, odnosno rema, no hrvatski dopušta i odstupanja: imenički izraz koji je morfološki ili leksički obilježen kao neodređen ne mora nužno biti na kraju rečenice, kao što ni određeni imenički izrazi nisu uvijek tema, niti su uvijek na početku rečenice. Na odnos teme i reme, dakle, ne utječe samo red riječi, već i padežno označavanje, tj. opreka genitiv/nominativ te tako i rečenica s redosljedom NP–V–Lok može biti protumačena kao egzistencijalna ako je imenički izraz u genitivu, odnosno lokacijska ako je imenički izraz u nominativu. Drugim riječima, za tumačenje značenja neke rečenice ključan je jezični i situacijski kontekst i nije svejedno promatramo li istu rečenicu kao kontekstualno neuključenu ili kontekstualno uključenu (aktualiziranu) (v. Silić, 1984).

Stoga u primjerima (18) i (19) glagol *nemati* može jednako dobro funkcionirati kao egzistencijalni glagol ne samo s dopunom u genitivu (18.d) već i s dopunom u nominativu (18.c). S druge strane, dopuna u jednini s glagolom *imati* prihvatljivija je u nominativu (18.a) nego u genitivu (18.b). Smatramo da je to zato što je značenje dopune u primjerima poput (18.a) neodređenije i približava se generičkom – dječji vrtić kao ustanova, a ne točno određeni vrtić – a glagol se može zamijeniti ne samo glagolom *postojati* već i glagolom stanja *nalaziti se*, koji se pojavljuju uz padež nominativ. Isto je primjenjivo i na primjere u perfektu (19), s tim da primjer (19.c), čak i s prototipnim redom

riječi, ne utvrđuje samo nepostojanje vrtića u mjestu, već implicira da se umjesto vrtića u mjestu nalazilo nešto drugo. Stoga je primjer (19.d) s dopunom u genitivu najprihvatljiviji kao neobilježen.

Primjeri (18.b i b') dokaz su u prilog tvrdnji da je genitiv uz glagol *imati* u većini slučajeva partitivnog karaktera te stoga čudno zvuči ako je dopuna u jednini, barem kada je riječ o nečemu nedjeljivom kao što je dječji vrtić⁵. Da je kojim slučajem dopuna u množini, primjeri (20) bili bi posve prihvatljivi:

- (20) a. *U tome mjestu ima dječjih vrtića.*
 b. *U tome mjestu nema dječjih vrtića.*

Ti primjeri podupiru i ideju o tzv. egzistencijalnoj kvantifikaciji⁶, odnosno tvrdnju da se u svakoj egzistencijalnoj konstrukciji nalazi, najčešće implicitni, a rjeđe eksplicitni, količinski izraz (kvantifikator) poput *nijedan* u niječnim konstrukcijama ili *jedan, nekoliko, više, mnogo, neki, nekakav* itd. u potvrdnim konstrukcijama, što te konstrukcije zapravo čini jednim oblikom partitivnih konstrukcija – a odatle i dopuna koja 'zahtijeva' genitiv kao padež.

Sve prihvatljive rečenice u primjerima (18) i (19) koje sadrže obilježen red riječi, suprotno mišljenju nekih autora (usp. Babby, 1980, 2000), sasvim su moguće i ovjerene, ali nose u sebi implikaciju suprotnosti: vrtić nije u tome mjestu, već negdje drugdje, npr. u susjednome. Babby (1980) smatra da se rečenice općenito mogu podijeliti na izjavne i egzistencijalne te da se potvrdne izjavne i egzistencijalne rečenice međusobno razlikuju po poretku subjekta i predikata (21), dok se niječne izjavne i egzistencijalne razlikuju po različitim padežima u kojima se nalazi subjekt⁷, a to su nominativ u izjavnima i genitiv u egzistencijalnim (22). K tomu, Babby (1980, 2000) zastupa tezu da egzistencijalne rečenice sadrže samo remu pa neprihvatljivima smatra primjere poput (23), u kojima bi rema bila na početku rečenice:

- (21) a. *Crteži i slike bili su na stolu.* izjavna
 b. *Na stolu je bilo crteža i slikâ.* egzistencijalna
- (22) a. *Na stolu nisu bili crteži i slike.* izjavna
 b. *Na stolu nije bilo crteža i slikâ.* egzistencijalna

5 Tu tvrdnju potkrjepljuju i rečenice koje su česte u svakodnevnoj upotrebi i koje su naizgled jednake rečenici (18.b), poput *U toj prostoriji ima svjetla*. Iako je svjetlo u jednini, njega može biti manje ili više u prostoriji, dok dječjeg vrtića ne može biti manje ili više, već ga ili ima ili nema. S druge strane, rečenica *U toj prostoriji ima svjetlo* imala bi posve drugo značenje. Tu razliku Peti (2004: 183) utvrđuje kao dva različita tipa rečenice na razini gramatičkog i semantičkog ustrojstva: prvi, u kojem imenska riječ ima funkciju predikatnog imena u genitivu i čija je bitna gramatička oznaka besubjektivnost, a semantičko obilježje bezličnost i dijelnost; i drugi, u kojem imenska riječ ima funkciju predikatnog imena u nominativu, čija je bitna gramatička oznaka besubjektivnost, a semantičko obilježje bezličnost i jedinstvo.

6 Sam naziv preuzet je iz logike i odnosi se na pripisivanje nekog svojstva ili odnosa barem jednom članu neke domene.

7 Babby (1980) pristaje uz tezu da egzistencijalne rečenice imaju subjekt i da je taj subjekt dopuna u genitivu. S time se ne slažemo te djelomično pristajemo uz Perlmuttera i Moorea (1999), koji tvrde da su takve rečenice, bilo niječne ili potvrdne, besubjektivne. Dio uz koji ne pristajemo jest da su besubjektivne stoga što su, prema njihovoj tvrdnji, u polaznoj strukturi te dopune zapravo objekti.

(23) *Crteža i slikâ nije bilo na stolu.*

Iako se Babbyjev (1980) rad smatra jednim od prijelomnih u slavističkoj jezikoslovnoj literaturi u pogledu analize egzistencijalnih konstrukcija, odnosno slavenskoga genitiva, mislimo da griješi kada tvrdnje primjenjive na ruski, iz kojega uzima sve primjere, smatra primjenjivima i na ostale slavenske jezike. S obzirom na velik utjecaj njegova rada na druge autore koji preuzimaju njegove primjere, to je gotovo pogubno. Primjerice, red riječi u rečenici (24), koji je posve prihvatljiv na ruskome, u hrvatskome zvuči vrlo stilski obilježen kao književni ili pjesnički:

(24) *Otveta iz polka ne prišlo.* (= Odgovora iz puka nije došlo.)

Ne slažemo se ni s tvrdnjom da egzistencijalne rečenice sadrže samo remu, a da je oznaka mjesta neobavezna, jer smo na primjerima (18.d') i (19.d') pokazali da se dopuna u genitivu može nalaziti na početku rečenice te da je u tom slučaju ona tema, a ne rema, baš kao i dopune u nominativu. Jedina je razlika u tome što egzistencijalne rečenice s genitivnim dopunama na početku rečenice imaju neprototipni (dakle, obilježeni) red riječi te u sebi nose određenu značenjsku implikaciju:

(25) *Crteža i slika bilo je na stolu, ali ne i na zidovima.*

Takva razlika u redu riječi izražava različite komunikacijske namjere govornika. U prototipnom redu riječi oznaka mjesta uvijek je na početku egzistencijalnih rečenica i uvijek je tema. Većina se autora također slaže da je oznaka mjesta semantički obavezan dio egzistencijalnih konstrukcija (usp. Borshev i Partee, 1998, 2002; Sgall i dr., 1986: 202; Dahl, 1969: 38; i drugi). Oznaka mjesta u egzistencijalnim rečenicama najčešće je eksplicitna, no može biti i implicitna (sadržana u kontekstu) i odnositi se na fizički ili na metaforički prostor⁸:

- (26) a. *U hladnjaku nema jogurta.* (eksplicitan fizički prostor)
b. *Tražila sam jogurt, ali nije ga bilo.* (implicitan fizički prostor)
c. *U znanosti još ima svježih ideja.* (eksplicitan metaforički prostor)

no i kad je implicitna, u egzistencijalnim je rečenicama obavezna, i to zato što se u njima

'...pretpostavlja neka vrsta objektivizacije prostora (...) Prostor uz takve glagole (...) zapravo nije okolnost pod kojom se vrši glagolska radnja, nego je zapravo objekt radnje, predmet koji je prijeko potreban za »realizaciju« same radnje. Opet je dakle, kao i kod izražavanja prostora besprijedložnim padežnim oblicima, riječ o svojevrsnom opredmećenju prostora, o svojevrsnoj transformaciji prostora kao okolnosti radnje u prostor kao predmet radnje.' (Pranjeković, 2009: 6)

8 U nekim je jezicima takva oznaka desemantizirana i sadržana u bezličnom obliku (engl. *There is...* ; fr. *Il y a...*).

Babbyju (1980) možemo zamjeriti i što se koristi nekim primjerima koji su neprihvatljivi i u ruskom i u ostalima slavenskim jezicima i nejasno je što bi ti primjeri trebali pokazivati, s obzirom na to da sadrže prijelazni glagol koji ni u jednoj svojoj uporabi nije egzistencijalan (npr. opreka *Lena nije pjevala* – **Lene nije pjevalo*). U svojem radu o slavenskom (negacijskom) genitivu u ruskome Brown (1999) iznosi nekoliko općih postavki koje su primjenjive i na ostale slavenske jezike pa tako i na hrvatski. Prije svega, negacijski se genitiv može pojaviti samo na argumentu zanijekanoga glagola koji se nalazi unutar glagolskoga izraza i nije u kosome padežu. U hrvatskome je pojava negacijskoga genitiva ograničena na niječne egzistencijalne glagole te na argumente glagola *biti* i argumente zanijekanih bezličnih i prijelaznih glagola (npr. *Nije podnosila jesenskih kiša*). Ruski, dakle, dopušta negacijski genitiv na mnogo većem broju glagola od, primjerice, hrvatskoga, odnosno na subjektima tzv. neakuzativnih glagola⁹, što u hrvatskome nije moguće (27.a) pa se na mjestu takvih glagola mora upotrijebiti egzistencijalni glagol (27.b) ili subjekt mora ostati u nominativu (27.c):

- (27) a. **Prijateljâ nije došlo.* (rus. *Druzja ne prišlo.*)
 b. *Prijateljâ nije bilo.*
 c. *Prijatelji nisu došli.*

Perlmutter i Moore (1999) smatraju da su i potvrdne i niječne egzistencijalne rečenice neakuzativne rečenice u kojima objekt iz polazne strukture ne postaje subjekt u površinskoj strukturi – subjekta nema (kao u hrvatskome) ili je on semantički 'prazna' zamjenica (kao u engleskome) pa dobivamo bezlične rečenice. U niječnim rečenicama takav objekt pojavljuje se u genitivu, poput objekta u prijelaznim rečenicama koji se također može pojaviti u genitivu. Iako egzistencijalne rečenice u hrvatskome nisu neakuzativne, slažemo se da subjekta u njima nema:

- (28) a. *U kutiji nije bilo čokolade.*
 (= čokolade uopće nema) – egzistencijalna rečenica
 b. *U kutiji nije bila čokolada.*
 (= u kutiji je bilo nešto drugo) – izjavna rečenica

Također se slažemo s tvrdnjom Borscheva i Partee (2002) da je moguće da na odabir egzistencijalne/bezlične rečenice utječe semantika, dok je sintaksa posrednik preko kojeg se ta razlika odražava u gramatici¹⁰ te da je odabir 'mje-

9 Perlmutterova (1978) hipoteza o neakuzativnosti (engl. *Unaccusative Hypothesis*) tvrdi da se neprijelazni glagoli mogu podijeliti na dvije vrste: neakuzativne i neergativne. Neakuzativni glagoli semantički se razlikuju od neergativnih po tome što njihov subjekt nije aktivno odgovoran za pokretanje glagolske radnje, već ima ista svojstva kao izravni objekti prijelaznih glagola (u hrvatskome su to, primjerice, glagoli *umrijeti*, *pasti*, *kašljati* itd.). Naziv 'neakuzativni' dobili su stoga što je u nominativno-akuzativnim jezicima akuzativ jedini padež koji označava ne – voljnu semantičku ulogu, odnosno pacijens prijelaznih glagola.

10 Valja napomenuti da gramatiku ne izjednačavamo sa sintaksom, što je katkad slučaj u kroatističkoj tradiciji, već gramatiku smatramo širim pojmom, a sintaksa je jedan od dijelova koji je čine. Takvo shvaćanje gramatike prisutno je u anglofonij lingvističkoj literaturi, a jednostavnu definiciju daje, primjerice, *New Shorter Oxford English Dictionary* (1996):

sta' u nekoj rečenici kao onoga što oni nazivaju središtem perspektive (*Perspectival Center*) funkcionalni »okidač« za odabir bezlične konstrukcije.

4. Zaključak

Egzistencijalne konstrukcije predmet su žive rasprave među lingvistima jer uporno izmiču čvrstom određenju. Štoviše, mnogi primjeri o kojima se raspravlja i koji su postali opća mjesta u slavističkoj literaturi o ovoj temi zapravo i nemaju egzistencijalno značenje (npr. *Nije se primijetilo daljnjeg otapanja snijega*) ili su ovjereni samo u ruskome (npr. *V prudu ne plavalo kuvšinok* (**U jezercu nije plivalo ljiljana*)). Ipak, može se utvrditi nekoliko osnovnih obilježja koja tu vrstu rečenica razlikuju od drugih, a to su uporaba glagola s egzistencijalnim značenjem, neodređenost imeničkog izraza koji se tipično pojavljuje u rematskom položaju, odnosno na kraju rečenice čije je osnovno gramatičko svojstvo besubjektivnost, a semantičko bezličnost, zatim eksplicitna ili implicitna oznaka mjesta te egzistencijalna kvantifikacija. Bitno je napomenuti da ta obilježja nisu fiksna, već podložna različitim tumačenjima u skladu s jezičnim i situacijskim kontekstom u koji je rečenica uključena, kao i komunikacijskom namjerom govornika.

Kojim god se jezikom bavili, neosporno je da egzistencijalnost treba promatrati kao složenu pojavu na koju utječe čitav niz sintaktičkih i semantičkih čimbenika (Je li, primjerice, rečenica *Ivana nije bilo na predavanju* egzistencijalna ili nije? U kakvom su odnosu ostali, manje česti egzistencijalni glagoli? itd.) pa tako i hrvatski još uvijek, kada se radi o temi egzistencijalnosti, ostaje velik izazov za istraživanje.

Literatura

- Anić, Vladimir (1991) *Rječnik hrvatskoga jezika*, Zagreb: Novi Liber
- Anić, Vladimir (2007) *Rječnik hrvatskoga jezika*, računalno izdanje, Zagreb: Europapress Holding i Novi Liber
- Arutjunova, Nina D. (1997) 'Bytijnje predloženiya', enciklopedija *Russkij jazyk*, Moskva: Bolšaja Rossijskaja Enciklopedija, str. 57–59.
- Babby, Leonard (1980), *Existential Sentences and Negation in Russian*, Ann Arbor, Michigan: Karoma Publishers
- Babby, Leonard (2000) The genitive of negation and unaccusativity. Ms., Princeton University.
- Barić, Eugenija i dr. (2003), *Hrvatska gramatika*, treće izdanje, Zagreb: Školska knjiga

'The branch of language study or linguistics which deals with the means of showing the relationship between words in use, traditionally divided into the study of inflections (or morphology) and of the structure of sentences (syntax) accidents, and often including also phonology.'

No takvo poimanje gramatike nalazimo i u Anićevu *Rječniku hrvatskoga jezika* (2007), gdje se kaže da je gramatika

'... proučavanje sustava jezika i njegovih zakonitosti, glasovnih osobina, sustava i funkcije riječi, njihovih skupova, veza i rečenica'.

- Borschev, Vladimir i Barbara H. Partee (1998), 'Formal and Lexical Semantics and the Genitive in Negated Existential Sentences in Russian', u *Formal Approaches to Slavic Linguistics: The Connecticut Meeting 1997*, ur. Željko Bošković, Steven Franks i William Snyder, Ann Arbor: Michigan Slavic Publications, str. 75–96
- Borschev, Vladimir i Barbara H. Partee (2002), 'The Russian Genitive of Negation in Existential Sentences: The Role of Theme–Rheme Structure Reconsidered', *Travaux de Cercle Linguistique de Prague (nouvelle série)*, v. 4, ur. Eva Hajičová i Petr Sgall, Amsterdam: John Benjamins, str. 185–250
- Brown, Sue (1999) *The Syntax of Negation in Russian*, Stanford: CSLI Publications
- Chvany, Catherine V. (1975) *On the Syntax of BE-Sentences in Russian*, Cambridge, MA: Slavica
- Clark, Eve V. (1978) 'Locational: Existential, Locative and Possessive Constructions', u *Universals of Human Language: Syntax*, Greenberg, Joseph H., Charles A. Ferguson i Edith A. Moravcsik (ur.), Stanford: Stanford University Press, str. 85–126
- Creissels, Denis (2010) 'Control and the evolution of possessive and existential constructions', izlaganje na radionici *Variation and Change in Argument realization*, Napulj i Capri, svibanj 2010.
- Croft, William (1991) 'The evolution of negation', *Journal of Linguistics* 27: 1–27
- Dahl, Östen (1969) 'Topic and Comment: A Study in Russian and General Transformational Grammar', *Acta Universitatis Gothoburgensis, Slavica Gothoburgensia* 4, Stockholm: Almqvist and Wiksell
- Freeze, Ray (1992) 'Existentials and Other Locatives', *Language* 63/3: 553–595
- Hrvatska jezična riznica*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje u Zagrebu, <http://riznica.ihj.hr>, 12. listopada 2010. godine
- Hrvatski nacionalni korpus*, Filozofski fakultet u Zagrebu, <http://www.hnk.ffzg.hr>, 12. listopada 2010. godine
- Katičić, Radoslav (2002) *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika*, treće izdanje, Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Nakladni zavod Globus
- Mihaljević, Milan (2010) 'Strukturni i nestrukturni padeži u hrvatskom jeziku', *Sintaksa padeža*, zbornik radova skupa *Drugi hrvatski sintaktički dani*, Birtić, Matea i Dunja Brozović Rončević (ur.), Osijek – Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje i Filozofski fakultet u Osijeku, str. 179–192
- Mrazek, Roman (1990) *Sravniteljnii sintaksis slavjanskih literaturnjih jazikov*, Brno: Univerzita J.E. Purkyne
- New Shorter Oxford Dictionary* (1996), računalno izdanje, Oxford: Oxford University Press
- Padučeva, Elena V. (1992) 'O semantičskom podhodu k sintaksisu i genitivnom subjekte glagola BYT', *Russian Linguistics* 16:53–63.
- Pereltsvaig, Asya. (1997) *The genitive of negation and aspect in Russian*, ms., The Hebrew University of Jerusalem/McGill University, Montreal
- Perlmutter, David M. (1978) 'Impersonal Passives and the Unaccusative Hypothesis', u *Proceedings of the Fourth Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society*, University of California at Berkeley: Berkeley Linguistics Society, 157–89
- Perlmutter, David i John Moore (1999), 'Syntactic universals and language-particular morphology: Russian impersonals', izlaganje održano u Institutu za evolucijsku antropologiju Max-Planck, Leipzig, travanj 1999.
- Pranjković, Ivo (2009) 'Prostorna značenja u hrvatskome jeziku', *Prostor u jeziku / Književnost i kultura šezdesetih*, Zbornik radova 37. seminara Zagrebačke slavističke škole, Zagreb, str. 11–19
- Sgall, Petr, Eva Hajičová i Jarmila Panevová (1986), *The Meaning of the Sentence in Its Semantic and Pragmatic Aspects*, Dordrecht: Reidel and Prague Academia
- Silić, Josip (1984) *Od rečenice do teksta*, Zagreb: Sveučilišna naklada Liber
- Silić, Josip i Ivo Pranjaković (2005) *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Zagreb: Školska knjiga

- Ziv, Yael (1982) 'On So-called 'Existentials': A Typological Problem', *Lingua* 56: 261–281
- Zovko Dinković, Irena (2007) *Negacija u engleskom i hrvatskom jeziku*, doktorska disertacija, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Existential verbs in Croatian

In the existing linguistic literature on Slavic languages there are practically no works on existential predicates in the Croatian language. This paper therefore examines some of the existing claims about existentiality and the commonest Croatian existential verbs *imati* 'to have' and *biti* 'to be', and the negative verb *nemati* 'to.have.not'. The paper presents an analysis of differences in meaning that sentences with these verbs acquire depending on the various case marking of their arguments, as well as restrictions in word order, imposed by the information structure of existential sentences. It also analyzes existential predicates under negation.

Croatian has a dozen verbs which may be used existentially (if we count verbs of perception such as *čuti* 'hear', *vidjeti* 'see' or *osjećati* 'feel'): *biti* 'be', *imati* 'have', *nemati* 'have.not', *nedostajati* 'miss', *uzmanjkati* 'lack', and *nalaziti* 'find'. Existentiality as a complex phenomenon often escapes a firm definition but nevertheless we side with those who distinguish existential sentences, which establish the existence of someone or something, from purely locational sentences, which establish the fact that something is located someplace (cf. Clark, 1978; Babby, 1980; Freeze, 1992, and others). Within existential sentences we can further distinguish those denoting absolute, timeless existence from those denoting concrete existentiality. The latter are always associated with a particular location and therefore called locational–existential. Based on Croft's (1991) diachronic study of the development of verbal negators, Croatian would be classified as type B, since it has a special form of affirmative and negative existential predicate, with the verb *imati* 'have', which is different from other verbal negators. However, this is limited to the present tense – existential predicates in the past or future tense are expressed with the verb *biti* 'be' and negated with the same verbal negator as other predicates, which is typical of type A. We would therefore consider Croatian to be of the transitory type A ~ B, which shows synchronic variability.

The paper then further analyzes some morphosyntactic and semantic characteristics of existential constructions in Croatian, namely the fact that the difference between existential and non–existential meaning does not lie entirely in the opposition between the nominative and the genitive case, but in the interrelation of word order, case marking and information structure. Many authors (cf. Clark, 1978; Babby, 1980; Ziv, 1982; Arutjunova, 1997; and others) think that the difference between existential and non–existential sentences is reflected in the word order: existential sentences have Loc–V–NP word order, whereas purely locative sentences have the NP–V–Loc word order. The reason for this is the claim that in existential sentences both the NP and the verb belong to the rheme, while location is the theme. Word order in existential sentences is also tightly connected to the notion of definiteness or indefiniteness of the NP. The basic principle is that a definite NP comes sentence–initial whereas the indefinite NP comes sentence–final. The prototypical existential word order is also valid for Croatian but Croatian allows many digressions from this rule: NPs that are morphologically or lexically marked as indefinite need not be sentence–final, and definite NPs need not be themes nor come in the initial position. A sentence that has a NP–V–Loc word order may be interpreted as existential if the NP is in the genitive case, or as locational if the NP is in the nominative case. Thus this paper goes against a widely accepted claim by Babby (1980, 2000) that existential sentences are rheme–only sentences, and proves that genitive NPs can be thematic and sentence–initial, in which case they carry a particular semantic implication. We believe that the interpretation of existential sentences strongly depends upon the linguistic and situational context and support the claim of Borschev and Partee (2002), who say that semantics influences the choice of existential / impersonal sentence, while syntax is the mediator through which this difference is reflected in grammar. We also side with those who claim that location, whether explicit or implicit in the sentence, is a semantically obligatory part of existential constructions (cf. Borschev i Partee, 1998, 2002; Sgall et al., 1986: 202; Dahl, 1969: 38; and others), and that every existential construction contains an existential quantifier, which in turn in Croatian triggers the genitive case on the NP.

We can therefore single out several basic features typical of existential and locative–existential sentences: the use of an existential verb; the indefiniteness of the NP which is typically, but not always, found in sentence–final, rhematic position and which is subjectless and impersonal; explicit or implicit location, and existential quantification. These features are not fixed but subject to different interpretations, depending on the context and the speaker’s communicative intention.

Ključne riječi: egzistencijalni glagoli, genitiv, negacija, hrvatski jezik
Key words: existential verbs, genitive, negation, Croatian language